

'Ya macı' dergi yayınları akademik yükseltmelerde kullanılamayacak

'Ya macı' dergi yayınları akademik yükseltmelerde kullanılamayacak

Üniversitelerarası Kurul, YÖK Başkanı Prof. Dr. Saraç'ın önerisiyle para karılı yayınlardan 'ya macı' adı verilen dergilerde yayımlanan bilimsel makalelerin, akademik yükseltmelerde dikkate alınmaması kararını verdi. ÜAK'ın aldığı karar doğrultusunda, her akademisyen, akademik yükseltmelerde makalesinin aibeli dergilerde yayımlanmadığına ilişkin yazılı beyanda bulunacak.

Üniversitelerarası Kurul (ÜAK), Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç'ın önerisiyle para karılı yayınlardan "ya macı" (predatory) adı verilen dergilerde yayımlanan bilimsel makalelerin, akademik yükseltmelerde dikkate alınmamasını kararlaştırdı. Türkiye, bu kararla dünya genelinde de hızla artan, akademik yükseltmeler için dergilerde para karılı yayımlanan makalelerin kullanılmasına "dur" diyen ilk ülkeler arasında yer aldı. Üniversitelerarası Kurulun kararına ilişkin sorularını yanıtlayan Saraç, Türkiye'deki akademik yayınların sayısına bakıldığında bir sorun görünmediğini, asıl sorunun pek çok ülkede olduğu gibi yayınların niteliğinde olduğunu ifade etti. 'YA MACI' DERGİLERE GEÇTİ YOK Bazı dergilerde yer bulan makalelerin, ara tırmaların niteliğinin çok düşük olduğunu ifade eden Saraç, şu bilgileri verdi: "Bunun sebebi ara tırmaların 'ya macı' eklinde tanımlayabileceğimiz para karılı yayınlardan giderek artması gösterilebilir. Aslında bu, bütün dünyada bir sıkıntı, bizim ülkemize has bir durum değil. Avrupa Üniversiteler Birliği de bunun üzerine çalışıyor fakat henüz alınmış bir kararları yok. Biz ilk defa bir karar aldık ve artık bu ya macı dergilerdeki yayınların akademik yükseltmelerde kullanılmasına müsaade etmeyeceğiz. Üniversitelerarası Kurul da YÖK'ün önerisiyle bu kararı almış oldu. Bundan sonra açık ve net şekilde ifade ediyoruz ki ya macı dergilerde yayın yapanlar, bu yayınlarını akademik yükseltmelerde kullanamayacak. Ancak ya macı yayıncılık ile mücadeleyi YÖK'ün son zamanlarda önem verdiği açık erişim/açık bilim çalışmalarına zarar vermeden yürüteceğiz." KONFERANSLAR DA MERCEK ALTINDA Saraç, ya macı dergilerin yanında ya macı konferanslar ve sempozyumları da mercek altına aldıklarını belirterek, şu de erlendirmelerde bulundu: "Bazı konferanslarda, para karılı çeşitli alanlarda sayısı be yüzde hatta binlerce bildiriler sunuluyor, çok farklı alanların hepsi bir yere toplanıyor. Bu uluslararası toplantılara, konferanslara evinizden de elektronik ortamda katılabiliyorsunuz, bazen katılmasanız da, do rudan özetini de gönderseniz oluyor. Tabii bunların hepsi para karılı. Buna da 'dur' diyeceğiz. Bu bildiriler de atama ve yükseltmelerde kullanılamayacak. Bununla ilgili de bir düzenleme yapıyoruz. Akademik te vik alınması için paralı kongreler düzenleniyor, dergiler çıkarılıyor. Bu, akademinin namusunu haleldar ediyor." 5 REKTÖR RAPOR SUNDU Söz konusu karar, YÖK Başkanı Saraç'ın önerisiyle ve ÜAK tarafından 5 üniversite rektöründen oluşan komisyonun hazırladığı rapor doğrultusunda alındı. Raporda, yayımlanmak üzere kabul edilen makalelerde, içeriğinin özgün olmasını veya çalışmanın ilgili alana yüksek etki yapma potansiyeli barındırmasını beklemeyen ve yayımlanma artı olarak yazarlardan ücret isteyen açık erişimli dergilerin, akademik camiada "ya macı", "aibeli" veya "predatör" olarak tanımlandığı vurgulandı. Bu dergilerin ana amacının olabildiğince çok makale yayımlayarak para kazanmak olduğunu dikkat çekilen raporda, "Bu amaç doğrultusunda yayımlanan makaleler nitelik, özgünlük ve etki açısından çok düşük bir standarda göre de erlendirilmekte, hızlı yayın yapma sözü ile yazarları çok sayıda makale sunmaya cezbedilmektedir." ifadelerine yer verildi. 'YA MACI' DERGİLERİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR? Raporda, "ya macı" olarak tanımlanan dergilerin özelliklerine de yer verildi. Buna göre, bu tür dergilerin özelliklerinin "yayımlama için makale işleme ücreti (Article Processing Charge) ödenmesinin zorunlu tutulması", "makaleleri hızlı yayınlama sözü verilmesi ve yayınlanması", "ilan ettiği konudunda veya birbiriyle ilgisi olmayan birçok farklı alanda makalelere yer verilmesi", "yayın ilkeleri açıklanmasının eksik olması", "yayın ilkelerinde açıkça makalelerde özgünlük, önem ve etki aranmadığının belirtilmesi", "yayımlanan ara tırmaların telif hakkını saklama veya koruma politikası olmaması" ve "hakem sürecinin gerçekçi letilmemesi, hakem görüş ve önerilerinin yazar ile paylaşılmaması" olduğu belirtildi. Bu dergilerden ücret alınan fakat de erli ve akademik usule uygun yayın yapanlar ayrıca de erlendirilecek. TÜRK YE'İN KARARI DÜNYADA LKLER ARASINDA ÜAK'ın aldığı karar doğrultusunda, her akademisyen, akademik yükseltmelerde makalesinin aibeli dergilerde yayımlanmadığına ilişkin yazılı beyanda bulunacak. Türkiye, YÖK Başkanı Saraç'ın isteğince ÜAK tarafından alınan kararla, dünya genelinde, akademik yükseltmelerde ticari amaçla çıkarılan dergilerde para karılı yayımlanan makaleleri dikkate almayacak ilk ülkelerden olacak. "DÜNYA PARA KARILI YAPILAN YAYIMLAR HIZLA ARTIYOR" Dünya genelinde son yıllarda akademik ünvan almak isteyen akademisyenlerin hızla artmasına karşın, kapsamlı de erlendirmeler sonucunda makale yayımlayan dergi sayısında büyük bir de iklilik olmaması ücret karılı yayımlanan aibeli dergilere talebi artırıyor. aibeli dergilerdeki yayınların birçokunun bilimsel nitelik dahi ta imadığı görüşünü savunan uzmanlar tarafından, makalelerin, insanlığı yeni bilgiler sunması, bilime katkısı sağlanması, ilgili alanına yenilik getiren çalışmalar olması gerektiği vurgulanıyor.

ANKARA/AA

Tags: